

מסלול התואר השני בבימוי
בשיתוף
התכנית למצטיינים בעיצוב במה, קולנוע וטלוויזיה

תיאטרון
האוניברסיטה

החוג לאמנות התיאטרון
הפקולטה לאמנויות ע"ש יולנדה ודוד כץ
אוניברסיטת תל אביב

תלויים

מאת: מאיה ערד יסעור   בימוי: קרל כץ

ההפקה מועלית בתמיכת קרן לאונרד שך ז"ל

~ תיאטרון האוניברסיטה ~

שחקני "תלויים"

איתי אורי

רועי דוד

תקציר המחזה

איזאק ובנג'מין הם פליטים שניצלו ממלחמת אזרחים בארצם ומצאו מפלט בארץ מערבית כלשהי. מפגשם של השניים במשמרת ניקוי חלונות של גורד שחקים, מפגש מקרי לכאורה, מתברר כאיחוד של חברי ילדות שהופרדו במהלך המלחמה. איזאק מנסה לטהר את שמו מכתמי העבר שמרחפים מעליו, בעוד ובנג'מין תובע להשלים את הזיכרון החסר מהלילה שבו פרצה המלחמה. למרות הניסיון לא להתעמת עם עברם, הסודות נחשפים ואיתם הכתמים השחורים מבעבעים וצפים. המאבק בין הדחף לשכוח את הטראומה ולהשתלב עם בני המקום בארץ המקלט, לבין הצורך לזכור את העבר ולהתמודד איתו, מהדהד לאורך כל הדרך ומציף שאלות על מוסריותו של האדם בסיטואציות הישרדותיות-קיומיות.

תיאטרון האוניברסיטה מציג:

הפקת התואר השני בבימוי

תלויים

מאת: מאיה ערד יסעור

בימוי ועריכה מוזיקאלית: קרל כץ

בעיצוב תלמידים.ות התואר השני, מסלול מצטיינים בעיצוב במה, קולנוע וטלוויזיה:

תפאורה ותלבושות: מאיה גטניו* | תאורה: אריה שרמן

בהשתתפות:

בנג'מין: איתי אורי

איזאק: רועי דוד

עיצוב וידאו: נמרוד צין | הדרכת קרבות במה: אורי בוסתן

מתאמת אינטימיות: ערגה יערי | הדרכת טקסט: ענת זמש-ריגל

הפקה וניהול הצגה: יונתן קובנסקי | עוזרי במאי וניהול הצגה: אורי לארי ובל בוצ'לין

ניהול ייצור תפאורה: זואי שמיאן | ניהול ייצור תלבושות: מעיין טייכהולץ | ניהול תאורה: אמיל שפירא

ע. ניהול ייצור תפאורה: מאי אלמוג | ע. ניהול ייצור תלבושות: ליאורה מזרחי

ע. תאורה: הילי הראל | הפעלת תאורה, וידאו וסאונד: שיר חוברה, מריו סוסאן

צוות טכני וסדרנות: שדא דראושה, נעמי מלמד, אוראל פנחסי, נגה שטרייפלר

ייעוץ סאונד: גיא הלוי | תכנות וידאו: עודד רוסלר

עיצוב אימאג': מאיה גטניו | עיצוב כרזה: מתן אמסלם

צילומי סטילס ופורטרטים: תמי שחם | צילום חגיגות: גל רוזנמן

טריילרים: עלמה גבעוני | הקמת תאורה: אלכס נוחם

תודות:

חנא ביראך | יהונתן גורפיל | יוחי הקר | יעל קרמסקי

פרופ' אנה-מריה קרסנינג | עידו ריקלין

רצועות סאונד:

1. Why U Do This To Me, 6EJOU, 2023

2. Moon River, Audrey Hepburn

* בוגרת התוכנית

העניין שלי עם מחזותיה של מאיה ערד יסעור החל עם הלימודים האקדמיים שלי במסגרת קורס בימוי. במטלת הקורס, התבקשנו לבחור סצנה לבימוי מתוך רשימת מחזות ישראליים, כשהמיקוד היה בהיבטים הלוקאליים, האוניברסליים, האקטואליים והפוליטיים של הכתיבה.

בקורס זה נתקלתי בחומרים של ערד יסעור לראשונה. כבר אז, החלה להתפתח החיבה שלי למחזאות מקומית. תרתי אחר כתיבה מקומית ששואלת שאלות על הקיום שלנו על האדמה הזו, כאשר מאיה ערד יסעור תפסה את תשומת הלב שלי בסוגיות שהיא מציפה - מלחמה, פליטות, זרות, טרור, בורגנות, אבסורד ומעל הכל - נפש האדם בנסיבות חייו.

בכל מחזה ערד יסעור שולחת לחיפוש אמנותי אחר: חלק ממחזותיה קומוניקטיביים ונגישים לקורא, בעוד שאחרים מלאי נרטיבים סותרים ובעלי סיטואציות יוצאות דופן. בחיפוש האמנותי שלי אחר פשטות וניקיון, תפס אותי יותר מכולם דווקא המחזה הראשון שכתבה - **תלויים** - מחזה שלא תיארתי לעצמי עד כמה הוא יהפוך ללוקאלי, אוניברסאלי, אקטואלי ופוליטי תוך כדי התהליך.

בריאיון שנערך עם ערד יסעור¹, סיפרה שביקשה לנטרל את הממד הקונטקסטואלי מהמחזה **תלויים** במטרה למקד את ההסתכלות בסוגיה האנושית. כמו כן, ציינה שבשלבי הכתיבה הראשונים דווקא ניתן הקשר לרקע של הדמויות - פליטים מסיירה לאון שבאפריקה, המנקים את חלונות גורדי השחקים של בניין חברת פרסום גדולה. על כן, היה לי ברור שהסוגיה האנושית היא המרכז, בעוד שמוצאם ומיקומם הנוכחי של השניים לא משנה כלל. ביצועים שונים של המחזה בחרו לייצג את "החברה היציבה" שסביב הדמויות, בליהוק שחקנים ממוצאים אתניים שונים כמיעוט לעומת הרוב השלט במדינתם. בעוד שהמטרה העיקרית שעמדה לנגד עיניי הייתה למקד את צורת ההסתכלות בסוגיה האנושית: שני חברי ילדות שמלחמה אכזרית הפרידה ביניהם ואילצה אותם להקריב את הערכים שלהם בשביל לשרוד.

לאחר השבעה באוקטובר הרגשתי שהשיח ברחוב הישראלי משתנה מקצה לקצה. לצד האחדות והנתינה הרחבה שהתגבשה בחברה היהודית, התהווה לו שנאה זעם עמוק, אליהם חבר יצר-נקם שהתחיל לרקום עור וגידים. ואז כחודש וחצי לאחר פרוץ המלחמה, כשדיברו ברקע על "לחזור לעבודה ולא לשגרה", קיבלתי טלפון מאלון טיראן, מנהל תיאטרון האוניברסיטה, שביקש לדעת, בצל הנסיבות, לאן נושבת הרוח בגורל ההצגה המתהווה. היה לי ברור, שעכשיו זה הזמן לספר את הסיפור הזה. דווקא עכשיו. דווקא כשהדם בוער. דווקא כשהלב הפצוע דורש נקמה.

זהות, אחרות ופליטות

יונתן קובנסקי – מפיק

מקיפים אותך שמיים וכוכבים;

הירח משקיף מהצד;

ומסלול ארוך וצר מול עיניך.

החלל שמסביבך מזכיר לי את החיים – היקום מסביבנו, ואנחנו רצים על המסלול; וזה מסלול מעניין, ומסקרן, ומאתגר, ואנחנו פוגשים במהלכו רצים אחרים.

הרצים האחרים. הרבה מהמתרחש בחיינו, הוא בזכות (או בגלל) המפגשים עם הרצים האחרים – הם יכולים לשנות בנו משהו, לייצר אצלנו רגשות, ללמד אותנו אבל גם לצלק ולפצוע; ובכל זאת, המפגש עם הרץ מולי ישפיע עליי בצורה כזו או אחרת.

בתלויים שני הרצים הם איזאק ובנג'מין, שנפגשים מחדש לאחר תקופה ממושכת שבה לא נפגשו כלל. זהו מפגש של שני פליטים בארץ מערבית, מפגש שמתרחש בין שמיים לארץ, מפגש הרה גורל שאחריו החיים של השניים לא יישארו אותם חיים. העבר של השניים, ביחד עם האחרות שלהם, בתוך המקום בו הם נמצאים – מציפים את האתגר העצום שהשניים שרויים בו: האתגר שבפליטות.

משברי זהות ותחושת אחרות הם לא זרים בחיי היומיום שלנו, להפך אני מאמין שכולנו חוונו אותם, אבל פליטות אולי רק חלקנו חוונו. כשבדקתי פליטות מהי, נכתב – "מצב בו אדם עזב את ביתו ונמצא מחוץ לארץ אזרחותו משום שיש לו חשש מבוסס מפני רדיפה על רקע גזע, דת, לאום, השקפתו הפוליטית או השתייכותו לקבוצה חברתית מסוימת"¹; אני חושב על איזאק ובנג'מין כשניים שנמצאים במצב לימינאלי – על הסף – בין העבר לבין העתיד, בין הרצון להישאר הם-עצמם לבין הרצון להשתלב עם בני המדינה המערבית בה הם נמצאים; וזהו לדעתי, האתגר המרכזי שבפליטות.

בסיום המחזה מתייחס בנג'מין לאנשים שנמצאים למטה (מתחת לגורד השחקים) ואומר: "כשהם מרימים את הראש הם רואים את הסיגריות שלנו מנצנצות וחושבים שאנחנו כוכבים".² קיימת בי התחושה שזו סיומת אופטימית למחזה, שתחושת הפליטות כבר לא מובילה את איזאק ובנג'מין, אלא שסוף-סוף הם רואים את עצמם כבני אדם, כסוג של כוכבים...

1 <https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A4%D7%9C%D7%99%D7%89> (24.02.2024).

2 מאיה ערד יסעור, **תלויים** (2010), עמוד 32.

מאיה ערד יסעור היא מחזאית ודרמטורגית ישראלית-אירופאית. בוגרת לימודי תואר ראשון בתקשורת ובתיאטרון מהאוניברסיטה העברית בירושלים, ולימודי תואר שני בדרמטורגיה מאוניברסיטת אמסטרדם. בשנת 2017 החלה את לימודי הדוקטורט בחוג לאמנות התיאטרון בפקולטה לאמנויות על-שם יולנדה ודוד כץ באוניברסיטת תל אביב.

במהלך הקריירה שלה שימשה ערד יסעור כדרמטורגית בהפקות זוכות פרסים שהשתתפו בפסטיבלים רבים ברחבי אירופה. מחזותיה יצאו לאור והוצגו בתיאטראות ברחבי העולם ב-13 שפות. רבים ממחזותיה זכו בפרסים, ביניהם **אמסטרדם** אשר זכה בפרס ה"שטוקמרקט" (Stückemarkt) של פסטיבל התיאטר-טרפן בברלין (Berliner Theatertraffen); המחזה **אלוהים מחכה בתחנה** שעלה בתיאטרון הלאומי "הבימה" בבימויו של שי פיטובסקי, שזיכה אותה בפרס "הבימה" על-שם אלה דן ליוצרים בתחילת דרכם, ועבורו גם הייתה מועמדת בטקס פרסי התיאטרון הישראלי לפרס המחזאי בשנת 2014.

תלויים, אותו כתבה ערד יסעור בשנת 2010, ואף זכתה עמו במקום הראשון בתחרות המכון הבינלאומי לתיאטרון של אונסק"ו, עלה בבכורה עולמית בשנת 2016 בסנט-לואיס, ארצות הברית (המחזה היה מועמד לפרס המחזה המקורי הטוב ביותר). הפקה ישראלית של המחזה עלתה רק בשנת 2019 במסגרת פסטיבל עכו בבימויו של יגאל זקס ובביצוע אנסמבל "קבוצת עבודה".

בעקבות טבח ה-7 באוקטובר כתבה ערד יסעור מחזה קצר בשם **איך להישאר הומניסטית אחרי טבח ב-17 צעדים**. המחזה פורסם בעיתון הארץ בתאריך ה-02.01.24 ומציג בימים אלה בתיאטרון יפו.

בכתיבתה מעלה מאיה ערד יסעור שאלות על חיים בצל מלחמה, על תחושות של ניכור וזרות, ועל חייו של אדם בגלות, "הזהות שלי עברה טרנספורמציה כלשהי כאשר הסתכלתי על עצמי דרך עיניהם של המקומיים"¹. ערד יסעור מספרת כי היא כותבת כשיש לה שאלה כלשהי שהיא לא מצליחה לענות עליה ללא הסתייגות; היא מאמינה כי אם תהליך הכתיבה שלה שואל שאלות, אז גם הקהל יעבור את אותה חוויה כשהוא יצפה בהצגה שלה – צפייה מלאת מרחב מחשבתי.²

אנו מאחלים לך צפייה מלאת מרחב מחשבתי.

עולם רעוע ואנשים בלי שם

מאיה גטניו – מעצבת חלל ותלבושות

מפגש ראשון שלי עם המחזה הבהיר שהחלל צריך לתת הרבה מרחב לדמויות, וכמעט "לא להתקיים" – לאפשר למפגש בין הבימוי לעיצוב את ההתמקדות בדמויות: לפענח מיהם איזאק ובנג'מין, מי הם היו "שם" לפני המלחמה, תוך בחינה של מה ואיך חשוב להם להציג עצמם בהווה מול העולם אחרי הטראומה שעברו.

בין השניים קיים קשר קרוב-רחוק, המתבטא בתלבושת בעלת בסיס משותף - הסרבל. הסרבלים מאפשרים לשניים לשאת עליהם את ה"משא" שלהם, מטען שהם נושאים על כתפם עוד מאז שברחו, כפי שמסופר במחזה "הלילה הוא של הערפל". בניגוד לסרבל הכמעט מאחד את השניים, סביבו הדמויות לובשות פריטים המייצרים בינם לבין עצמם דו-שיח של צבעים וטקסטורות - מחברים ודוחים, מקשרים ומנגידים - מייצגים את איזאק ובנג'מין, החברים מפעם, אל מול הכעס והפחד הנמתחים ביניהם כיום.

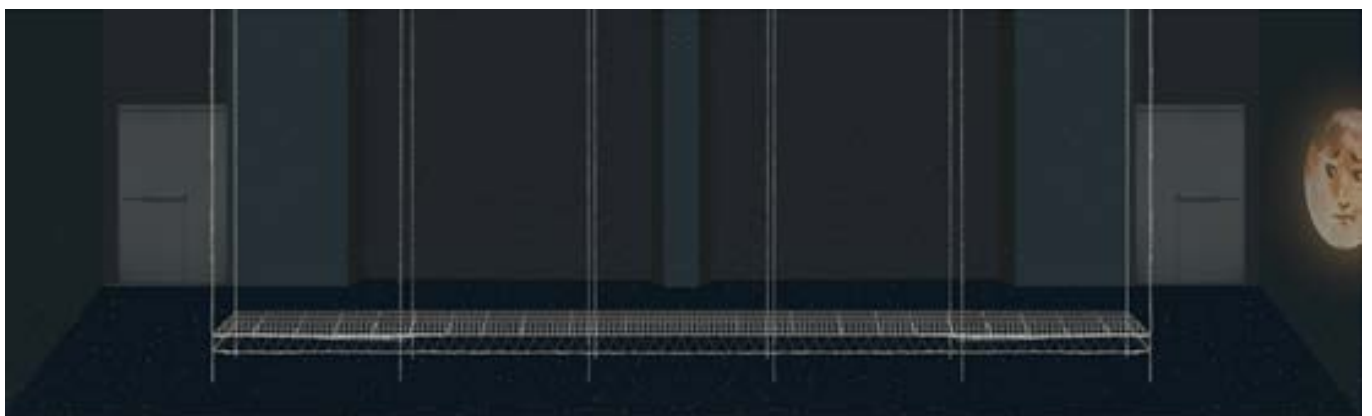

סקיצות התלבושות

ברמה העיצובית, התלבושות מרכיבות לנו את הסיפור, בעוד החלל עוטף אותו. בחרנו להפוך את החלל כולו למעין מעטפת שמיים, בתוכה "תלוי" בין שמיים וארץ מדף בודד, ללא נקודות כניסה או יציאה, וללא אפשרות לברוח.

הדמויות התלויות בין לבין ממצות את תפישת הבימוי המדגישה מצב לימינלי של "לא פה ולא שם"; זהו אלמנט בימתי בודד ומבודד עליו תלויים השניים, עטופים בשמיים, המייצג מצב של תקיעות. הם אינם יכולים לנוע בחייהם כל עוד אינם מתמודדים עם הטראומות מן העבר.

אלמנט תפאורתי נוסף הוא הירח. אשר מבטא את הדילמות המוסריות איתן התמודדו ומתמודדים איזאק ובנג'מין, אל מול המציאות הקשה של המלחמה והצורך לשרוד. הוא מייצג את התום והמוסר אליו הם כמהים. הירח גם מייצג את האחות הנעדרת/נוכחת. היא מלווה בשתיקתה את איזאק ובנג'מין על הטראומות העוטפות אותם. שני הביטויים של נוכחות הירח הם מטאפיזיים ולכן הוא מיוצג באורח נטול חומריות וגשמיות.

סקיצת התפאורה

תאיר הכל ואל תאיר כלום

אריה שרמן – מעצב תאורה

בעיצוב התאורה רציתי לייצר אפקט שעוזר לשחקנים להיראות תלויים באוויר. האתגרים המרכזיים שעמדו בפניי היו גודל החלל שבו מוצגת ההצגה; הנתון כי המדף עליו השחקנים מתהלכים הוא מסורג ולא פלטה אטומה; ובנוסף, לכוון את התאורה כך שהיא לא תאיר את הרצפה ואת הקהל (כיוון שזוהי במת מסלול שהקהל יושב בצדדיה) – האתגר האחרון היה חשוב מאוד בכדי להשיג את אותו אפקט תלייה.

ההשראה לתאורת שעות היממה נבעה מבחינה של דוקומנטציה רווית גורדי שחקים תוך בחינת ההתפתחות התאורנית של הפסגות והחלונות, בעוד השמש הכתומה או הירח הלבן מאירים באורם.

שלב נוסף במחקר לפיצוח התאורה היה להבין כיצד השמש והירח משפיעים על הנפש של האדם ועל מצב הרוח שלו. התאורה בהצגה משקפת את שעות היום ושעות הלילה, אך עליה גם להוות אלמנט המציג את המתח הנוצר בין הדמויות במהלך יום העבודה שלהם.

אחת ההשראות לעיצוב התאורה
מתוך ההפקה **הבקכות** בבימוי ליליאנה בליין קרוז
Richard B. Fisher Center
for the Performing Arts at Bard College

החוג לאמנות התיאטרון

ראש החוג לאמנות התיאטרון: **ד"ר דרור הררי**

עוזרת מנהלית: **דנה אורן - בר חי**

מזכירת סטודנטים: **הילה פלק**

ראש מסלול בימוי: **דפנה זילברג**

ראש תכנית המצטיינים בעיצוב במה, קולנוע וטלוויזיה: **במבי פרידמן**

ראש מסלול מצטיינים במשחק: **יעל קרמסקי**

ראשי מסלול מופע עצמאי*: **ד"ר דפנה בן שאול** ו**ד"ר חן אלון**

ראש המסלול העיוני: **ד"ר דרור הררי**

מזכירת תכנית המצטיינים בעיצוב: **אורית צילר**

ע. לראש מסלול מצטיינים במשחק: **עדן שטרית**

תיאטרון האוניברסיטה

מנהל תיאטרון האוניברסיטה: **אלון טיראן**

מנהל אדמיניסטרטיבי: **גיא גודורוב**

מפיק ראשי ואחראי לימודי הפקה: **דני בילינסון**

מנהל טכני: **אמיר קסטרו**

מזכירת הפקות: **עינת צ'אקי גואטה**

ע. מפיק: **לין שלום בלה**

נגר: **סרג'יו גריסק** | תופרת: **ולנטינה סטץ**

מנהלת מתפרה ומחסן תלבושות: **נוגה פז אוקסמן**

תכנות סאונד: **עודד רוסלר** | מחסן תלבושות ואביזרים: **מיה וייס ונוי סלע**

צילום יח"צ ותוכן שיווקי: **עלמה גבעוני**

חונכי ההפקה:

חונכת בימוי: **פרופ' אופירה הניג**

חונכת עיצוב תאורה: **איריס מועלם**

חונכת עריכת תוכנית: **פרופ' שרון אהרונסון-להבי**

חונך ייצור תפאורה: **דרור הרנזון**

חונך טכני תאורה: **דן גלזר**

חונכת ייצור תלבושות: **מאיה גטניו**

ייעוץ תפאורה: **דינה קונסון**

* תואר שני, שחקן-יוצר-חוקר ותיאטרון קהילתי וארטיזם

להצטרפות לרשימת התפוצה של תיאטרון האוניברסיטה: www.bit.ly/theatremailtau

לרכישת כרטיסים: www.bit.ly/tktstau

פייסבוק: www.facebook.com/tautheatre